

PeliPartners: Excluderea acționarilor trebuie prevazuta înca de la fondare

Acționarii fondatori ar trebui să aibă în vedere încă de la constituirea unei firme modul în care se pot exclude acționarii care devin pasivi, pentru a evita blocaje în activitatea companiei, semnalează casa de avocatură PeliPartners.

Excluderea acționarilor din societăți, atunci când aceștia devin pasivi, este o problemă cu care s-au confruntat multe companii românești, pentru care legile în vigoare nu au soluții, dar ale căror consecințe sunt costisitoare. Pentru a evita situația în care anumiți acționari, deși inactivi, refuza să se retragă și să le permită celorlalți să continue activitatea businessului, cei care intenționează să fondeze noi societăți trebuie să aibă în vedere reglementarea unor reguli convenționale de excludere în actul constitutiv al societății încă de la înființarea companiei.

„În ultimii 30 de ani, multe companii s-au confruntat cu blocaje în a adopta anumite schimbări sau de a dezvolta business-ul din cauza imposibilității de excludere a asociaților inactivi din societatea respectivă. Din acest motiv, este recomandat ca viitorii fondatori să securizeze implicarea activă a tuturor acționarilor prin introducerea în actele constitutive a unor proceduri detaliate de excludere. Existența unor astfel de proceduri este justificată de prevalența interesului superior al societății asupra interesului individual al fiecărui asociat și dublate de despaguirea echitabilă a asociatului exclus”, a explicat Carmen Peli, Partner PeliPartners.

Potrivit casei de avocatură, acest pas este cu atât mai important în contextul în care investițiile „colaborative” prind avânt în România, inclusiv prin intermedierele organizate prin platforme de tip crowdfunding. Astfel, este de interes dezvoltarea unei practici contractuale care să aibă în vedere soluții echitabile în diferitele etape de dezvoltare ale societății.

În prezent, în cazul societăților care sunt deja în funcțiune, modificarea actului constitutiv prin introducerea unor prevederi cu privire la excluderea asociaților nu este posibilă fără unanimitatea voturilor asociaților, pentru că procesul poate afecta dreptul de proprietate al asociatului vizat asupra părților sociale.

Acționarii inactivi blochează activitatea companiilor

În prezent în România sunt multe companii care au sute de acționari inactivi ca urmare a modului în care și-au început activitatea ca întreprinderi de stat, fiind ulterior privatizate prin listarea acțiunilor la bursă în cadrul procesului de privatizare din anii 1990. Acțiunile nu au fost vândute către acționari, ci mai degrabă emise către angajați sau către alte persoane. Două decenii mai târziu, multe dintre acestea s-au delistat, rămânând însă cu sute de acționari inactivi deținând acțiuni de câțiva euro, majoritatea nefiind interesați cu privire la investiția realizată,

neactualizându-și datele de contact și neîndeplinind formalitățile succesoriale. Uneori acești acționari nici nu mai sunt cunoscuți de către societate.

Alte companii au început ca societăți cu răspundere limitată, prin formalizarea unor parteneriate între prieteni, care au crescut și au generat ulterior neînțelegeri între aceștia în ciuda (sau din cauza) succesului de care s-au bucurat.

Legea 31/1990 privind societățile nu reglementează o soluție pentru ieșirea acționarilor inactivi din societate, în sensul de a-i obliga la vânzarea acțiunilor pe care le dețin către societatea însași, către ceilalți acționari sau către terțe persoane.

„Activitatea continuă în aceste companii, în timp ce regulile de guvernanta nu sunt adaptate circumstanțelor actuale. În ciuda pasivității unor acționari, modificarea anumitor reguli din actul constitutiv impune unanimitatea. În alte societăți acționarii, deși inactivi, refuza să se retraga și să le permită celorlalți să continue businessul. În acest context, o companie se poate confrunta în mod frecvent cu obligații împovătoare, precum reguli mai restrictive și costuri mai mari în materie de convocare a adunării generale a acționarilor, sau chiar situații de blocaj în care lipsa unanimității cerute prin actul constitutiv fie împiedică cu totul adoptarea unei decizii, fie atrage obligații suplimentare”, a explicat **Adelina Iordache**, Associate PeliPartners.

Situații punctuale în care legea permite excluderea asociaților

În cazul societăților cu răspundere limitată, legea reglementează faptul că un asociat poate fi exclus din societate atunci când:

- €€€€€€€€ nu aduce aportul la care s-a obligat, aferent părților sociale care i-au fost emise; sau
- €€€€€€€€ asociatul administrator a întreprins acțiuni frauduloase cu privire la creditul sau bunurile societății.

Alte forme de societate, precum cele unde asociații pot avea răspundere nelimitată, pot, de asemenea, exclude asociații atunci când:

- €€€€€€€€ asociatul cu răspundere nelimitată intra în stare de faliment sau devine incapabil; sau
- €€€€€€€€ asociatul cu răspundere nelimitată intervine fără drept în administrarea societății sau a întreprins acțiuni frauduloase cu privire la creditul sau bunurile societății.

Legea Societăților nu cuprinde reglementări însă cu privire la situația excluderii acționarilor din societățile pe acțiuni, cu excepția celor listate la bursa, care pot aplica proceduri de excludere în favoarea acționarului majoritar deținând peste 90% din acțiuni, în condițiile unei oferte publice de cumpărare.

În același timp, legea nu evocă motivul pentru care s-a decis reglementarea excluderii numai cu privire la anumite forme societare (societățile de persoane). Motivul să fie faptul că proprietatea asupra acțiunilor emise de societăți de capitaluri nu are nevoie de protecție suplimentară față de părțile sociale emise de societățile de persoane, ca forma de parteneriate? Se considera oare că un acționar minoritar într-o societate pe acțiuni nu poate comite abuz de drept? Sau că viața unei societăți pe acțiuni nu poate fi ușor afectată de acționarii inactivi și dezinteresați?

În ultimii câțiva ani, doctrina și practica juridică din România au dezbatut asupra posibilității societăților de a aplica procedura de excludere cu privire la asociați (activi sau inactivi) în alte cazuri decât cele prevăzute de Legea Societăților. Unii dintre aceștia și-au argumentat poziția pe baza prevederilor generale din Codul civil român, care permit excluderea asociatului pe baza unor motive temeinice, analizate de instanța de la caz la caz. Doctrina și

jurisprudența relevante sunt incongruente, susținând ambele poziții.

Înalta Curte de Casație și Justiție a clarificat printr-o hotărâre prealabilă faptul că instanțele de judecată nu pot admite o cerere de excludere a unui asociat în temeiul prevederilor din Codul civil. În timp ce soluția poate părea discutabilă din perspectiva argumentării, releva poziția ce va fi adoptată în viitor de instanțele de judecată. Pe de altă parte însă, prin aceeași decizie ICCJ a confirmat indirect posibilitatea asociațiilor de a reglementa cazuri convenționale de excludere, cu condiția de a ține cont de principiile și fundamentele generale ale Legii Societăților.

Până la adoptarea unor modificări legislative în acest sens, este recomandabilă includerea în actele constitutive a unor proceduri detaliate de excludere. În măsura în care viitorii fondatori intenționează să securizeze implicarea activă a tuturor asociațiilor, pot avea în vedere reglementarea încă de la constituire a unor reguli convenționale de excludere în actul constitutiv al societății, justificate de prevalența interesului superior al societății asupra interesului individual al fiecărui asociat și dublate de despăgubirea echitabilă a asociatului exclus.

Cât despre societățile care sunt deja în funcțiune, modificarea actului constitutiv în sensul introducerii unor prevederi cu privire la excluderea asociațiilor poate fi considerată ca aducând atingere dreptului de proprietate al asociatului asupra părților sociale, fiind necesară așadar unanimitatea voturilor asociațiilor pentru modificare.